

KIEL-WINDEWEER – DE AMSHOFF

Kiel-Windeweer ontstond halverwege de 17^e eeuw als nederzetting langs het Kieldiep. Dit diep werd in het kader van de turfwinning aangelegd. Na het afgraven van de turf werd de ondergrond door de stad Groningen uitgegeven als landbouwgrond. In 1754 dienden de 800 inwoners van de nederzetting bij de gemeente Groningen een verzoek in tot een eigen kerk met predikant. Hun verzoek werd ingewilligd en in 1755 gaf de stad Groningen opdracht om deze veenkoloniale kerk met pastorie te bouwen. De windvaan op de dakruiter draagt nog het wapen van de Stad. Hendrik Amshoff had toezicht op de bouw. Uit zuinigheid werden de kerk en de pastorie onder één dak verenigd. Die koppeling van kerk en pastorie is zeldzaam. In de provincie komt hij verder alleen voor in Oudeschans. Door de snelle groei van Kiel-Windeweer moest de kerk al in 1763 worden uitgebreid. Daarbij kreeg de kerk haar huidige vorm als een langwerpige gebouw met een driezijdige sluiting. Ook werd toen een dakruiter geplaatst boven op de pastorie.

Interieur

De, in 1756 door Jan Bitter vervaardigde preekstoel, werd na de uitbreiding verplaatst naar de scheidingswand tussen de kerk en de pastorie. Hij is zeszijdig, gemaakt van solide eikenhout, met eenvoudig ingevulde panelen. De hoeken van de preekstoel zijn niet geaccentueerd zoals vaak bij preekstoelen uit de 17^e en vroege 18^e eeuw. Fraai uitgevoerd zijn de dubbele kandelaar en de zandloperhouder. De opstelling van de kerkbanken is merkwaardig: voorin staan de banken voor de notabelen evenwijdig aan de wanden, met daarvoor dwarsgeplaatste banken langs een middenpad.

De pastorie bestond oorspronkelijk uit twee kamers op de begane grond, waarvan de noordelijke dienst deed als de 'daags kamer' met twee bedsteden en een 'tinkast'. In de kelderkamer kwamen nog eens twee bedsteden en een 'porceleinkast'. Op de verdieping bevond zich een studeerkamer 'met een heertien voorsien', zodat de predikant geen koude vingers wanneer hij zijn preek schreef. Al een jaar na de oplevering werd de pastorie uitgebreid met een nieuwe vleugel waarin een keuken en 'peerde- en koestallen' werden ondergebracht. In 1870 werd de zijvleugel tot woonruimte verbouwd. Toen werd ook de Engelse landschapstuin ontworpen en plantte men de statige rode beuk die de voortuin nog altijd siert. In 1928 werd aan de zuidzijde een serre aangebouwd, ingegeven door de gedachte dat licht en lucht in huis goed waren voor de gezondheid en in het bijzonder hielp om tuberculose te voorkomen.

Erfgoedlogies

In de zuidoosthoek van de stal kwam tijdens de restauratie in de jaren tachtig van de twintigste eeuw een 'secret' aan het licht, bestemd voor de afvoer van menselijke uitwerpselen. In 1986 werd het gebouw overgenomen door de Stichting Oude Groninger Kerken. Na een restauratie kreeg het complex in 2001 een horeca-functie als 'erfgoedlogies'. Sinds 2001 fungeren de kerk en de pastorie als Bed & Breakfast, feestlocatie en restaurant. In de kerkzaal wordt nu gefeest en in het bijgebouwtje gekookt, terwijl de gasten slapen in de voorkamers van de pastorie en daar in de keuken ontbijten.

Klokken luiden

Eén belangrijke functie van de kerk bleef bewaard, namelijk het luiden van de klok bij begrafenissen. Dit wordt gedaan door de bewoners van een naastgelegen boerderij. De klok luidt tot op het moment dat de kist in de grond verdwijnt. Hij luidt de klok terwijl zij uit het raam kijkt om haar man in te seinen wanneer de klokken moeten zwijgen.